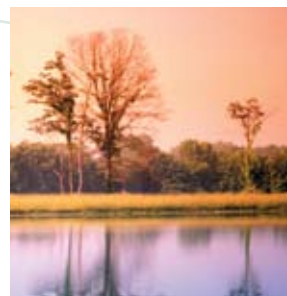
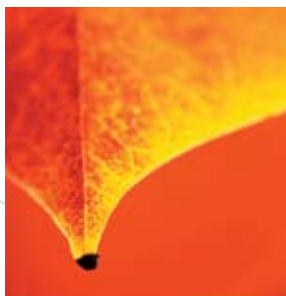

POHJOLAN YMPÄRISTÖ

Kulttuurielämykset ja talous

Pohjoismainen kulttuuri- ympäristö keskiössä

Kulttuuriympäristö on keskiössä monissa pohjoismaisissa hankkeissa. Lue *Economics and Built Heritage* -hankkeesta, kulttuuri-muistomerkkejä ja kulttuuriympäristöjä voimavarana käsitelleestä työpajasta sekä hankkeesta *Communicating Heritage in Urban Development Processes*. Kulttuuriperintö muuttuu eläväksi, kun viikinkiretket kartoitetaan digitaalisesti, ja viikinkien asuinpaikoilla voi vieraila interaktiivisen verkkosivuston avulla. *Yhteistä kulttuuriperintöä juhlittiin Pohjoismaissa ja Baltian maissa Euroopan kulttuuriperintöpäivinä vuonna 2006.*

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Yhteistyötä vahvistetaan rakennusperinnön taloudellisen merkityksen tutkimisessa

Kulttuuriperinnön yhteiskuntataloudellinen arvo ei saa hälventää päteviä historiallisia ja esteettisiä perusteita rakennetun kulttuuriperinnön säilyttämiseksi. Rakennusten säilyttämisen taloudellinen arviointi on kuitenkin merkittävä tutkimusalue, jolle on nyt perustettu oma pohjoismainen verkosto, the Economics and Built Heritage project.

Verkoston ”tukikohdan” muodostavat yhteinen verkkosivusto ja toimet, joilla edistetään kulttuurintutkijoiden ja taloustieteilijöiden välistä kokemustenvaihtoa kansainvälisestikin. Yhteisenä työkielenä on tästä syystä englanti, ja Baltian maat ovat vahvasti mukana yhteistyössä, jota koordinoi Teknillisen korkeakoulun yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus Espoossa. Hankkeen järjestäjiä ovat Suomen museovirasto, Ruotsin valtion antikiviteettivirasto ja Norjan valtion antikiviteettivirasto.

Vertailevaa tutkimusta

The Economics and Built Heritage -hankkeen tavoitteena on parantaa

tietämystä rakennusperinnön taloudellisesta merkityksestä myös Pohjoismaissa, jotka ovat jääneet alan tutkimuksen kärjestä. Lisäksi pyritään käynnistämään pohjoismaista vertailevaa tutkimusta ja rakentamaan tutkijoiden ja tutkimuslaitosten välisiä verkostoja maiden välille. Pitkän aikavälin tavoitteena on ryhtyä julkaisemaan tieteellisesti arvioitua verkkoaikakauslehteä, jota varten on jo perustettu kansainvälinen tieteellinen toimikunta.

Sivustoa www.ebheritage.fi täydennetään säännöllisesti tärkeillä artikkeleilla ja muulla aineistolla, ja samalla kootaan kuvapankkia. Myös sivuston asiantuntijaluetteloa sekä kirjallisuus- ja linkkilistaa laajennetaan jatkuvasti. Sivusto palvelee sekä tutkijoita, mediaa että muita aiheesta kiinnostuneita. Lisäksi se toimii artikkeleiden ja tutkimusaineiston julkaisukanavana.

Museosektori kiinnostunut

Koordinaattori Kaisa Schmidt-Thomé korostaa, että hanke vahvistaa maiden välistä laajaa yhteistyötä, ja

hänen mukaansa alalla työskentelevät ovat hyvin kiinnostuneita siitä.

”Olen myönteisesti yllättynyt museosektorin kiinnostuksesta. Se on valmistautunut siihen laajaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, joka on odotettavissa, kun kulttuuriperinnön arvotuksen perinteinen työkalupakki avataan”, Kaisa Schmidt-Thomé sanoo.

Seuraava askel on hanke, jolla verkostoa vahvistetaan NordForskin taloudellisella tuella. Tavoitteena on nimetä vertailevien pohjoismaisten tutkimushankkeiden aiheet. Tutkimusrahoituksesta on jo jätetty kansainvälisiä hakemuksia, ja lisää on tulossa.

Hanketta voi seurata verkkosivustossa www.ebheritage.fi

Lue lisää työpajan annista julkaisusta:
TemaNord 2007:525

Riikalaisia puutaloja Latviassa. Monissa Baltian kaupungeissa on isoja puutaloalueita, joiden omistajilla ei useimmiten ole varaa arvotalojen kunnossapitoon. Täällä on yhä runsaasti hyödyntämättömiä mahdollisuuksia laadukkaaseen yhdyskuntasuunnitteluun.

Kulttuuriperintö tuottaa lisäarvoa

Kaikki Pohjoismaat valmistelevat strategioita, joissa kulttuurimuistomerkit ja kulttuuriympäristöt nähdään voimavaroina. Samalla kulttuuriperinnön hoitajat ja muut sidosryhmät keskustelevat kulttuuri-perinnön tuottamasta lisäarvosta. Tämä ilmenee tutkijoille ja kulttuuri-perinnön hoitajille suunnatusta kulttuuriperintöä ja lisäarvoa käsittelevästä pohjoismaisesta työpajas-

ta, jonka Norjan kulttuurimuistomerkin tutkimuslaitos (NIKU) järjesti Norjan valtion antikiviteettiviraston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella. Lisäarvon ja kulttuurimuistomerkin yhteen nivoaminen voi edistää kulttuuriperintötyötä. Paikallisyhteisöjen tuki kulttuuriperinnön säilyttämiselle saattaa sen ansiosta lisääntyä. Kulttuuriperinnön arvo saatetaan

kuitenkin sitoa liiankin tiukasti talouden maailmaan, ja kulttuuri-muistomerkkeihin saattaa kohdistua ankara paine, mikäli ne kytetään liian tiukasti lisäarvon tuottamisstrategiaan. Tämä ilmenee työpajan puheenvuoroista ja keskustelusta, jotka sisältyvät vuoden 2007 lopulla sivustolla www.norden.org julkaistavaan raporttiin.

Kulttuuriperintö osaksi yhdyskuntakehityksen prosesseja

Co-Herit-projekti on saanut nimensä ”Communicating Heritage in Urban Development Processes” -hankkeen nimen kahdesta ensimmäisestä sanasta. Projekti käynnistyi 2007 ja sen päättävänä on välittää tietoa kulttuuriperinnön tärkeydestä nykyajan yhdyskuntakehityksessä. Pohjoismaiden ministerineuvoston tukema kunnallistasoon keskittyvä hanke on kytetty Norjan valtion antikiviteettivirastoon. Pilotihankkeita on jo käynnistetty Arbogassa Ruotsissa, Pietarsaareissa Suomessa, Tromssassa Norjassa sekä Vilnassa Liettuassa. Näissä hankkeissa valtio, kunnat ja tutkimuslaitokset kehittävät yhdessä kaupunkitilaa säilyttäen kaupunkien kulttuuriperintöä. Co-Herit-hankkeen tulokset julkaistaan 2008. Siihen saakka kumppanukset tekevät tiivistä yhteistyötä järjestäen muun muassa työpajoja hankkeeseen osallistuvissa maissa.

Viikinkiretket kartoitetaan digitaalisesti

Pohjoismaiden viikinkiaika on nyt helpommin sekä pohjoismaalaisten että turistien ulottuvilla. Pohjoismaisen välityshankkeen ensimmäisessä vaiheessa on toteutettu interaktiivinen multimediahanke otsikolla ”Valta, myytit ja monumentit”. Siinä on mukana kolme viikinkien asuin- ja kohtaamispaikkaa. Hankkeen jo käynnistyneessä toisessa vaiheessa siihen lisätään 15 uutta pohjoismaista solmukohdtaa. Näin hankkeen interaktiivinen osa laajenee viikinkien asuinpaikkoihin Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Islannissa, Färsaarilla ja Grönlannissa.

Virtuaalisen viikinkiretken voi tehdä verkkosivulla www.raa.se/vi-kingaresan. Toistaiseksi kävijät voi-

vat vierailla Odinin korppien Hugin ja Muninin opastuksella Jellingissä Tanskassa, Borressa Norjassa tai Vanhassa Uppsalassa Ruotsissa. Sivulla on kysymyksiä, joihin voi vastata, sekä erilaista tietoa ajasta, jossa vierailija liikkuu. Seuraavassa vaiheessa mediasivustoa laajennetaan ja siihen liitetään ääni sekä lisää interaktiivisia osioita.

Aikajanoitin varustettu kartta näyttää lisäksi useita viikinkien asuinpaikkoja eri puolilla Pohjoismaita, joten kävijä voi seurata asuinpaikkojen kehitystä eri aikoina.

Hankkeen taustalla oleva pohjoismaainen verkosto tekee yhteistyötä laajemminkin vaihtamalla ko-

kemuksia ja ideoita siitä, miten yhteispohjoismaista kulttuuriperintöä voidaan elävöittää. Lisäksi hankkeessa kehitellään yhteisiä menetelmiä kokemustenvaihtoon ja markkinointiin. Verkosto valmistelee myös kasvupohjaa tuleville yhteistyöhankeille muun muassa yhteisten kokousten ja niiden välillä lähetettävien sähköisten uutiskirjeiden avulla.

”Yhteispohjoismaainen hanke on ollut hyvin palkitseva. Olemme yhdessä luoneet tuotteen, joka innostaa tekemään uusia tutkimusmatkoja yhteispohjoismaiseen kulttuuriperintöömme. Meille, joiden tehtävänä on elävöittää kulttuuriperintöä, yhteistyö on tarjonnut mahdollisuuden rikastuttavaan ajatustenvaihtoon, ja se on avannut ovia yhteistyön lisäämiselle tulevaisuudessa”, hankkeen vetäjä Torgärd Notelid Vanhan Uppsalan museosta ja Ruotsin valtion antikiviteettivirastosta toteaa. Hän on laatinut yhdes- sä järjestelmänkehittäjä Anki Börjesonin sekä norjalaisen Borren ja tanskalaisen Kongernes Jellingin historiakeskusten johtajien kanssa multimediahankkeen, johon voi tutustua sekä museoiden tietokoneilla että verkkosivuilla. Pohjoismaiden ministerineuvosto on osallistunut hankkeen rahoitukseen.

Kuva www.raa.se-sivustolta

Pohjoismaat ja Baltian maat juhlivat yhteistä kulttuuriperintöä

Pohjoismaat ja Baltian maat viettivät yhdessä Euroopan kulttuuriperintöpäiviä vuonna 2006. Yhteisen aiheen keskiössä olivat paikat, jotka historian saatossa ovat olleet lähtö- ja määränpäaikoja. Kaikkien osallistuvien maiden kielillä tuotettiin yhteinen esite ja juliste, ja mukana olevissa kulttuuri-laitoksissa kävijöille järjestettiin kilpailu.

Viron, Islannin, Suomen, Ruotsin ja Norjan kulttuuriperintölaitosten yhteishankkeessa korostettiin yhteispohjoismaista perintöä ja henkeä. Valokuvat ja kuvitukset valittiin niin, etteivät ne olleet maakohtaisia vaan olisivat voineet olla mistä tahansa

Pohjoismaasta tai Baltian maasta. Esitteiden ja julisteiden kuvituksena oli muun muassa rautatieasema, lentokenttä, satamalaituri, bussipysäkki ja kahvila – paikkoja joissa jätetään jäähyväisiä. Monet kuvista olivat omalla tavallaan liikuttavia. Esitteen viimeisellä sivulla oli kilpailu, jossa osallistujat saivat hyödyntää juuri oppimaansa. Palkintona oli matkasekki.

Euroopan kulttuuriperintöpäivien tarkoituksena on saada laaja yleisö ymmärtämään kulttuuriperinnön arvo ja samalla kiinnittämään huomiota omaan historialliseen ympäristöönsä. Vuoden 2006 kulttuuriperintöpäiviä vietti 48 Euroopan maata. Mukana olevat Pohjoismaat halusivat yhteistuumin laajentaa näkökulmaa tarjoamalla tietoa pohjoisten alueiden kulttuuriperinnöstä ja tuomalla esiin sen monimuotoisuutta. Pohjoismaiden ministerineuvosto rahoitti osal-

taan yhteistyötä, joka oli ensimmäinen näin laajamittainen kansainvälinen yhteistyöhanke Euroopan kulttuuriperintöpäivien 20-vuotisen historian aikana. Idean isä oli Ranskan entinen kulttuuriministeri Jack Lang. Euroopan neuvosto aloitti Euroopan kulttuuriperintöpäivien viettämisen EU:n tuella vuonna 1991.

Myös muualla Euroopassa huomattiin, että Pohjoismaat esittäytyivät tällä kertaa yhdessä. Muut Euroopan maat ovat ottaneet mallia rajat ylittävistä yhteisen kulttuuriperinnön juhlimisesta, ja useissa viestimissä mainittiin vuoden 2006 kulttuuriperintöpäivien pohjoismainen yhteishanke. Sekä Euroopan neuvoston verkkosivulla että Euroopan yhteisessä kulttuuriperintöpäiväesityksessä esiteltiin kaikki mukana olevat maat ja tiedotettiin Pohjoismaiden temasta.

Ajankohtaista

Kylmä sota Pohjoismaissa

Pohjoismaiden ministerineuvoston tuella laaditaan parhaillaan uutta opaskirjaa toisen maailmansodan jälkeisen ajan säilyneistä kulttuuriympäristöistä Itämeren maissa. Lähihistoriatietouteen voi tutustua oppaan ilmestyttyä vuonna 2008.

Tutkimus ilmastomuutoksen vaikutuksista

Ilmastomuutos saattaa aiheuttaa muutoksia maisemassa ja kasvillisuudessa ja vaikuttaa kaikkien Pohjoismaiden kulttuuriympäristöihin ja kulttuuriperintöön. Uudessa hankkeessa tarkastellaan ilmastomuutoksen vaikutuksia ja ennalta ehkäiseviä toimia, joihin maat voivat ryhtyä. Hanke toteutetaan vuosina 2007–2010.

Arktiksen kulttuuriympäristöt ja maisemat keskiössä

Pohjoismaiden ministerineuvosto on nostanut selkeämmin esille arktisten alueiden kulttuurimuistomerkkien ja maisemien hoidon. Matkailun ja virkistyskäytön lisääntyminen kuormittaa paikoitellen luonnon- ja kulttuurimuistomerkkejä, kun taas asutuksen väheneminen toisin paikoin lisää historian säilyttämisen tarvetta. Kaksi julkaisua kuvaa arktisten alueiden maisemien ja kulttuurimuistomerkkien suojelua Grönlannissa, Islannissa ja Huippuvuorilla. Työ on tähän mennessä johtanut sekä maisemien että kulttuurimuistomerkkien suojelukriteereihin. Julkaisuissa kuvataan luonnon- ja kulttuuriperinnön turvaamista, alueita koskevan tiedon merkitystä sekä arktisten alueiden käyttöä elämys- ja virkistystarkoituksiin.

TemaNord 2005:552
Kulturmiljøer i Arktis – prinsipper for bæredygtig forvaltning (Arktiksen kulttuuriympäristöt – kestävän hoidon periaatteet, norjankielinen)

TemaNord 2005:541
Værnekriterier for geologiske elementer og kulturminner i Arktis (Arktiksen geologisten elementtien ja kulttuurimuistomerkkien suojelukriteerit, norjankielinen)

Pohjoismaiden ministerineuvoston julkaisuja voi tilata osoitteesta www.norden.org/publikationer

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. +45 33 96 02 00
Faksi +45 33 96 02 02
www.norden.org

Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön yhteyshenkilöt
Erityisasiantuntija Nikolaj Bock, nb@norden.org
Erityisasiantuntija Mats Ekenger, mek@norden.org
Koordinaattori Josephine Lindegaard, jlin@norden.org

Toimittaja: Hans Skotte Møller
Teksti: Stine Carsten Kendal, Kontrabande
Suunnittelu: Kjell Olsson

Pohjoismainen ympäristöyhteistyö

Pohjoismainen ympäristöyhteistyö perustuu vuosiksi 2005–2008 laadittuun pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelmaan, joka viitoittaa paitsi Pohjolan sisäistä ympäristöyhteistyötä myös lähialueisiin, Arktiseen, EU:hun ja muihin kansainvälisiin foorumeihin liittyvää yhteistyötä. Ohjelma auttaa saavuttamaan tuloksia, jotka takaavat Pohjolan kansainvälisen aseman ympäristöalan edelläkävijänä. Yksi ohjelman päätavoitteista on entistä terveellisemmän elinympäristön luominen Pohjoismaiden kansalaisille.